

WICEPREZES
NAJWYŻSZEJ IZBY KONTROLI

Michał Jędrzejczyk

KNO.410.5.3.2024

Pan
Sławomir Nitras
Minister Sportu i Turystyki
Ministerstwo Sportu i Turystyki
ul. Senatorska 14
00-082 Warszawa

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/095 – Finansowanie kościołów i innych związków wyznaniowych oraz niektórych związanych z nimi podmiotów przez wybrane jednostki publiczne

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Ministerstwo Sportu i Turystyki ¹ , ul. Senatorska 14, 00-082 Warszawa
Kierownik jednostki kontrolowanej	Pan Sławomir Nitras, Minister Sportu i Turystyki, od dnia 13 grudnia 2023 r. W okresie objętym kontrolą funkcję kierownika jednostki poprzednio pełnili: Danuta Dmowska-Andrzejuk, Minister Sportu i Turystyki, od 27 listopada 2023 r. do 13 grudnia 2023 r.; Kamil Bortniczuk, Minister Sportu i Turystyki, od 26 października 2021 r. do 27 listopada 2023 r.; Piotr Gliński, Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, od 6 października 2020 r. do 25 października 2021 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Udzielanie dotacji kościołom i związkom wyznaniowym oraz ich osobom prawnym. 2. Rozliczanie dotacji udzielonych kościołom i związkom wyznaniowym oraz ich osobom prawnym.
Okres objęty kontrolą	Lata 2021-2023, z uwzględnieniem działań wcześniejszych i późniejszych mających związek z kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ²
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Departament Nauki, Oświaty i Dziedzictwa Narodowego
Kontrolerzy	1. Tomasz Tokajuk, doradca ekonomiczny, upoważnienie do kontroli nr KNO/50/2024 z dnia 6 września 2024 r. 2. Olga Michalecka, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/51/2024 z dnia 6 września 2024 r. 3. Monika Łukaszewicz, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/55/2024 z dnia 13 września 2024 r. 4. Agnieszka Łyszcz, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/59/2024 z dnia 24 września 2024 r. 5. Robert Mierzejewski, starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr KNO/57/2024 z dnia 23 września 2024 r. (akta kontroli str. 1-9)

¹ Dalej: MSiT, Ministerstwo.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2021-2023 minister właściwy do spraw kultury fizycznej⁴ finansował zadania i projekty realizowane przez beneficjentów, w tym przez osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych oraz związane z nimi podmioty, w formie dotacji celowych ze środków budżetu państwa część 25 – Kultura fizyczna⁵, Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej⁶ oraz Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów⁷. Minister udzielił w latach 2021-2023 dotacji osobom prawnym Kościoła Katolickiego oraz związanym z nimi podmiotom w kwocie ogółem 27 400 tys. zł w ramach programów inwestycyjnych dotyczących rozwoju infrastruktury sportowej oraz programów sportu powszechnego, tj. 3 095 tys. zł osobom prawnym i 24 305 tys. zł związanym z nimi podmiotom.

Minister prawidłowo udzielał dotacji kościelnym osobom prawnym w ramach Programu Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej (edycji na lata 2021-2023)⁸ ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej. W Ministerstwie zasadnie przyjmowano i prawidłowo oceniano wnioski o dofinansowanie zadań inwestycyjnych, a kwota udzielonego dofinansowania nie przekroczyła określonej w Programie Sportowa Polska maksymalnej wysokości dofinansowania. W przypadku jednej umowy⁹ Minister zmienił termin sporządzenia i przedstawienia rozliczenia dofinansowania zawierając aneks po upływie terminu zakończenia realizacji zadania oraz terminu na rozliczenie dofinansowania, co było działaniem nierzetelnym.

Minister wyegzekwował prawidłowe i rzetelne rozliczenia udzielonych dotacji na zadania inwestycyjne realizowane przez kościelne osoby prawne w ramach Programu Sportowa Polska. Rozliczanie umów o dofinansowanie było prawidłowe, poza nieterminowym rozliczeniem jednej dotacji (z opóźnieniem o 344 dni), tj. niezgodnie z art. 152 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁰ oraz zapisami umowy o dofinansowanie. Ponadto w przypadku jednej umowy w Ministerstwie nie egzekwowano obowiązku przedkładania przez beneficjenta potwierdzonych za zgodność z oryginałem wybranych dokumentów dotyczących realizacji zadania, co było nierzetelne i naruszało postanowienia umowy o dofinansowanie. Wykonanie zadań monitorowano w Ministerstwie przede wszystkim na podstawie dokumentów przedkładanych przez beneficjentów razem z wnioskiem o wypłatę dofinansowania. Jednakże w czterech umowach nierzetelnie egzekwowano od beneficjentów obowiązek przedkładania kwartalnie sprawozdań z realizacji zadania, co było związane z nieokreśleniem przez Ministra w umowie o dofinansowanie terminu składania przez beneficjentów sprawozdań kwartalnych.

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Dalej: Minister.

⁵ Dalej: część 25.

⁶ Dalej także FRKF.

⁷ Dalej także FZSdU.

⁸ Dalej: Program Sportowa Polska.

⁹ Dofinansowanie w kwocie 430,8 tys. zł

¹⁰ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530. Dalej: ustawa o finansach publicznych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Udzielanie dotacji kościołom i związkom wyznaniowym oraz ich osobom prawnym

Opis stanu faktycznego

1. W latach 2021-2023 Minister ogłaszał i realizował programy inwestycyjne dotyczące rozwoju infrastruktury sportowej oraz programy w ramach sportu powszechnego, w których dofinansował w formie dotacji celowych zadania realizowane przez osoby prawne Kościoła Katolickiego oraz związane z nimi podmioty w kwocie ogółem 27 400 tys. zł, w tym ze środków budżetu państwa część 25 579,6 tys. zł, ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej 20 276,4 tys. zł oraz ze środków Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów 1 329 tys. zł. W ramach kontroli nie stwierdzono udzielania dotacji innym kościołom i związkom wyznaniowym, ich osobom prawnym oraz podmiotom z nimi związanym.

(akta kontroli str. 10-18, 63-68, 146, 154-163, 261-289, 1131-1137, 1145-1158)

Ze środków z budżetu państwa część 25 w latach 2021-2023 dofinansowano zadania realizowane przez związane z Kościołem Katolickim podmioty (stowarzyszenia) w ramach programów Ministra dotyczących sportu powszechnego: Program Sport dla Wszystkich (3 011,7 tys. zł), Program Sportowe Wakacje+ (2 782,9 tys. zł).

W ramach Programu Sport dla Wszystkich w latach 2021-2023 Minister zawarł 28 umów z ośmioma podmiotami związanymi z Kościołem Katolickim na łączną kwotę 3 015 tys. zł. Dofinansowanie wykorzystano w wysokości 3 011,7 tys. zł¹² (tj.: 250 tys. zł w 2021 r., 1 288,7 tys. zł w 2022 r., 1 473 tys. zł w 2023 r.), co stanowiło 1,6% kwoty wydatkowanej ogółem na dofinansowanie Programu Sport dla Wszystkich. Dofinansowaniem objęto zadania z zakresu upowszechniania sportu różnych grup społecznych i środowiskowych, tj. m.in. na organizację ogólnopolskich rywalizacji sportowych oraz zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży. Liczba uczestników objętych dofinansowaniem wyniosła ogółem 32 361.

W ramach Programu Sportowe Wakacje+ w latach 2021-2022 Minister zawarł 12 umów z pięcioma podmiotami związanymi z Kościołem Katolickim¹³ na łączną

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Salezjańska Organizacja Sportowa Rzeczypospolitej Polskiej (dwanaście umów wydatkowanych w łącznej kwocie 1 514,7 tys. zł), Stowarzyszenie Parafiada im. św. Józefa Kalasancjusza (siedem umów wydatkowanych w łącznej kwocie 660 tys. zł), Katolickie Stowarzyszenie Sportowe RP (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 400 tys. zł), Śląski Związek Parafialnych Klubów Sportowych Zarząd Wojewódzki (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 300 tys. zł), Stowarzyszenie na Rzecz Dzieci i Młodzieży JESTEM im. św. Jana Bosko (jedna umowa wydatkowana w kwocie 70 tys. zł), Katolicki Parafialny Klub Sportowy Halemba (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 40 tys. zł), Parafialny Klub Sportowy Św. Józef przy Parafii Rzymsko-Katolickiej (jedna umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Parafialny Uczniowski Klub Sportowy DEKO Włoszczowa (jedna umowa wydatkowana w kwocie 12 tys. zł).

¹³ Salezjańska Organizacja Sportowa Rzeczypospolitej Polskiej (cztery umowy wydatkowane w łącznej kwocie 225 tys. zł), Katolickie Stowarzyszenie Sportowe RP (trzy umowy wydatkowane w łącznej kwocie 150 tys. zł), Śląski Związek Parafialnych Klubów Sportowych Zarząd Wojewódzki (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 90 tys. zł), Parafialny Uczniowski Klub Sportowy DEKO Włoszczowa (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 30 tys. zł), Katolicki Parafialny Klub Sportowy Halemba (jedna umowa wydatkowana w kwocie 10 tys. zł).

kwotę 505 tys. zł (270 tys. zł w 2021 r., 235 tys. zł w 2022 r.), co stanowiło 0,9% kwoty wydatkowanej ogółem na dofinansowanie Programu Sportowe Wakacje+. Dofinansowanie wykorzystano w całości na zadania z zakresu upowszechniania sportu różnych grup społecznych i środowiskowych, tj. m.in. na organizację rywalizacji sportowych oraz zajęć sportowych dla dzieci i młodzieży. Dofinansowaniem objęto ogółem 6555 uczestników.

Ponadto w latach 2021-2023 w ramach Programu Sportowe Wakacje+, do realizacji zadania pn. „Wspieranie organizacji ogólnodostępnych obozów sportowych na poziomie ogólnopolskim”, Minister wyłonił operatora krajowego Fundację LOTTO im. Haliny Konopackiej z siedzibą w Warszawie, która przeprowadziła rekrutację organizatorów obozów sportowych. Fundacja ta ze środków przekazanych przez Ministra udzieliła dofinansowania m.in. podmiotom (stowarzyszeniom) związanym z Kościołem Katolickim (4,7% umów zawartych ogółem) w łącznej kwocie 2 277,9 tys. zł, tj.: 791 tys. zł w 2021 r. (25 umów z 18 podmiotami¹⁴), 774,5 tys. zł w 2022 r. (20 umów z 15 podmiotami¹⁵), 712,4 tys. zł w 2023 r. (18 umów z 12 podmiotami¹⁶).

(akta kontroli str. 10-139, 1131-1137)

Ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej w latach 2021-2023 Minister dofinansował zadania w łącznej kwocie 20 276,4 tys. zł realizowane przez:

- osoby prawne Kościoła Katolickiego – zadania inwestycyjne w ramach Programu Sportowa Polska w kwocie 3 095 tys. zł;
- podmioty (stowarzyszenia) związane z Kościołem Katolickim i jego osobami prawnymi w łącznej kwocie 17 181,4 tys. zł – zadanie inwestycyjne w ramach Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu w kwocie 12 323 tys. zł oraz zadania w zakresie sportu powszechnego w ramach: Programu Sport Wszystkich Dzieci (804 tys. zł), Programu Upowszechniania Sportu Osób Niepełnosprawnych (1 872,1 tys. zł), Programu Klub (2 182,3 tys. zł).

W ramach Programu Sportowa Polska (edycje 2021-2023) Minister zawarł pięć umów o dofinansowanie ze środków FRKF na zadania realizowane przez osoby prawne Kościoła Katolickiego w łącznej kwocie 3 095 tys. zł, tj.: trzy umowy

¹⁴ Największe kwotowo: Parafialny Uczniowski Klub Sportowy "Przemiana Azalia" Wola Zarczycka (trzy umowy wydatkowane w łącznej kwocie 122 tys. zł), Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej SL SALOS "Róża Kutno" (trzy umowy wydatkowane w łącznej kwocie 105,8 tys. zł), Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej SL SALOS (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 89 tys. zł), Katolicki Ludowy Integracyjny Międzyszkolny Uczniowski Klub Szachowy Gambit (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 50,6 tys. zł), Katolickie Stowarzyszenie Sportowe RP (jedna umowa wydatkowana w kwocie 50 tys. zł).

¹⁵ Największe kwotowo: Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej SL SALOS "Róża Kutno" (cztery umowy wydatkowane w łącznej kwocie 115,6 tys. zł), Śląski Związek Parafialnych Klubów Sportowych Zarząd Wojewódzki (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 100 tys. zł), Związek Parafialnych Klubów Sportowych Województwa Łódzkiego (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 100 tys. zł), Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej SL SALOS (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 92 tys. zł), Klub Sportowy Szkoły Sióstr Niepokalanek Ursynów Warszawa (jedna umowa wydatkowana w kwocie 50 tys. zł).

¹⁶ Największe kwotowo: Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej SL SALOS "Róża Kutno" (trzy umowy wydatkowane w łącznej kwocie 145 tys. zł), Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej SL SALOS (trzy umowy wydatkowane w łącznej kwocie 133 tys. zł), Związek Parafialnych Klubów Sportowych Województwa Łódzkiego (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 100 tys. zł), Stowarzyszenie Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej SL SALOS Staniątka (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 80 tys. zł), Caritas Diecezji Sosnowieckiej (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 69 tys. zł).

w edycji na 2021 r. w łącznej kwocie 1 163,9 tys. zł¹⁷ oraz dwie umowy w edycji na 2023 r. w łącznej kwocie 1 931,1 tys. zł¹⁸.

W ramach Programu inwestycji o szczególnym znaczeniu dla sportu – edycja na 2021 r. Minister zawarł jedną umowę ze Stowarzyszeniem Świętej Rodziny o dofinansowanie ze środków FRKF na zadanie pn. „Budowa Sali gimnastycznej dla Warmińsko-Mazurskiego Centrum Stermierki i Kultury Fizycznej w Olsztynie” w kwocie 12 323 tys. zł. Dofinansowanie wykorzystano w wysokości 12 323 tys. zł.

W ramach Programu Sport Wszystkich Dzieci, na zadanie pn. „Wspieranie organizacji imprez sportowych dla dzieci i młodzieży”, w latach 2021-2022 Minister zawarł 14 umów z pięcioma podmiotami (stowarzyszeniami) związanymi z Kościołem Katolickim na łączną kwotę 808,3 tys. zł. Dofinansowanie wykorzystano w wysokości 804 tys. zł¹⁹ (374,5 tys. zł w 2021 r., 429,5 tys. zł w 2022 r.), co stanowiło 2,7% kwoty wydatkowanej ogółem na ww. zadanie. Liczba uczestników objętych dofinansowaniem wyniosła ogółem 10 637.

W latach 2021-2023 w ramach Programu Upowszechniania Sportu Osób Niepełnosprawnych Minister zawarł dziewięć umów ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym "Serce dla Serca" przy Parafii Św. Trójcy w Bielsku-Białej na łączną kwotę 1 872,1 tys. zł (tj.: 524,9 tys. zł w 2021 r., 590,9 tys. zł w 2022 r., 756,3 tys. zł w 2023 r.), co stanowiło 2,8% kwoty wydatkowanej ogółem na ww. program. Dofinansowanie wykorzystano w całości na organizację zajęć sekcji sportowych, organizację imprez sportowych oraz na organizację obozów sportowych. Dofinansowaniem objęto 2318 uczestników.

W 2021 r. w ramach Programu Klub Ministerstwo zawarło z 61 podmiotami (stowarzyszeniami) związanymi z Kościołem Katolickim²⁰ umowy (1,2% umów zawartych ogółem) na łączną kwotę 745 tys. zł. Wydatkowana kwota wyniosła

¹⁷ Umowa nr 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 z dnia 1 marca 2022 r. z Parafią Rzymskokatolicką św. Trójcy w Rokitkach na zadanie pn. Budowa sali gimnastycznej przy Katolickim Centrum Edukacji w Rokitkach – na kwotę 430,8 tys. zł; umowa nr 2022/0083/8508/SubA/DIS/SP/21 z dnia 10 lutego 2022 r. z Polską Prowincją Zakonu Pijarów na zadanie pn. Remont sali gimnastycznej w budynku Publicznej Szkoły Podstawowej i IV Publicznego Liceum Ogólnokształcącego Zakonu Pijarów im. ks. Stanisława Konarskiego w Bolesławcu – na kwotę 397,9 tys. zł; umowa nr 2022/0048/12098/SubA/DIS/SP/21 z dnia 3 lutego 2022 r. ze Zgromadzeniem Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi na zadanie pn. Budowa boiska piłkarskiego i wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej Sióstr Rodziny Maryi w Markach – na kwotę 335,2 tys. zł.

¹⁸ Umowa nr 2023/0464/12295/SubA/DIS/SP z dnia 27 listopada 2023 r. ze Zgromadzeniem Sióstr Misjonarek Świętej Rodziny im. Bł. Bolesławy Lament na zadanie pn. Remont dachu oraz wymiana wentylacji budynku sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej Zgromadzenia Sióstr Misjonarek w Białymstoku – na kwotę 577,2 tys. zł; umowa nr 2023/0416/5368/SubA/DIS/SP z dnia 6 listopada 2023 r. ze Zgromadzeniem Świętego Michała Archaniola na zadanie pn. Budowa sali gimnastycznej wraz z zapleczem sanitarno-szatniowym przy Katolickiej Szkole Podstawowej im. ks. Bronisława Markiewicza w Krośnie – na kwotę 1 353,9 tys. zł.

¹⁹ Salezjańska Organizacja Sportowa Rzeczypospolitej Polskiej (sześć umów wydatkowanych w łącznej kwocie 605,7 tys. zł), Śląski Związek Parafialnych Klubów Sportowych Zarząd Wojewódzki (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 73,3 tys. zł), Katolicki Parafialny Klub Sportowy Halemba (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 60 tys. zł), Katolickie Stowarzyszenie Sportowe RP (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 45 tys. zł), Katolicki Ludowy Integryjny Międzyszkolny Uczniowski Klub Szachowy GAMBIT (dwie umowy wydatkowane w łącznej kwocie 20 tys. zł).

²⁰ M.in.: Stowarzyszenia Lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej (15 umów wydatkowanych w łącznej kwocie 199,6 tys. zł), Katolicki Parafialny Klub Sportowy Halemba (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Międzyparafialny Katolicki Klub Sportowy Gloria Archidiecezji Katowickiej (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Parafialny Klub Sportowy "Jadwiga" w Krakowie (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Stowarzyszenie Parafialny Klub Sportowy "Jakub" Więclawice Stare (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł).

733,1 tys. zł. Ponadto w ramach Programu Klub w latach 2022-2023 Minister wyłonił w konkursie operatora programu: Krajowe Zrzeszenie Ludowych Zespołów Sportowych w Warszawie (dalej: Zrzeszenie), które przeprowadziło proces rekrutacji klubów sportowych do wsparcia. Zrzeszenie przekazało i rozliczyło ze środków Ministra dofinansowanie m.in. podmiotom związanym z Kościołem Katolickim (1% umów zawartych ogółem) w łącznej kwocie 1 449,2 tys. zł, tj.: 729,2 tys. zł w 2022 r. (60 umów²¹), 720 tys. zł w 2023 r. (58 umów²²).

(akta kontroli str. 66, 140-163, 261-289, 1131-1137)

Ze środków Funduszu Zajęć Sportowych dla Uczniów w ramach otwartego konkursu ofert przyznano podmiotom związanym z Kościołem Katolickim dofinansowanie na realizację w latach 2021-2023 zajęć sportowych dla uczniów. Minister zawarł siedem umów z trzema podmiotami związanymi z Kościołem Katolickim na łączną kwotę 1 344,3 tys. zł. Dofinansowanie wykorzystano w wysokości 1 329 tys. zł²³ (tj. 438,3 tys. zł w 2021 r., 514,7 tys. zł w 2022 r., 376 tys. zł w 2023 r.), co stanowiło 1,9% kwoty wydatkowanej ogółem. Liczba uczestników objętych dofinansowaniem wyniosła ogółem 5898.

(akta kontroli str. 67-68)

2. Kontrolą objęto udzielenie dofinansowania na zadania inwestycyjne z Programu Sportowa Polska (edycje 2021-2023) w ramach pięciu umów o dofinansowanie na łączną kwotę dofinansowania 3 095 tys. zł. Zespół do spraw opiniowania wniosków o dofinansowanie zadań inwestycyjnych ze środków Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej²⁴ (dalej: Zespół) dokonał oceny formalnej i merytorycznej wniosków o dofinansowanie zgodnie z Programem Sportowa Polska. Sporządzono protokoły zbiorcze z oceny wniosków podpisane przez przewodniczącego i członków Zespołu oraz zatwierdzone przez Ministra lub upoważnionego dyrektora Departamentu Infrastruktury Sportowej (dalej: DIS). Wnioski dotyczyły realizacji zadań zgodnych z katalogiem zadań do dofinansowania wskazanych w ww. programie. Kwota udzielonego dofinansowania nie przekroczyła określonej w Programie Sportowa Polska maksymalnej wysokości dofinansowania. Umowy o dofinansowanie zawierały odpowiednio elementy określone w § 12 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sportu i Turystyki w sprawie przekazywania środków z Funduszu Rozwoju Kultury Fizycznej z dnia 12 sierpnia 2019 r.²⁵ oraz elementy wskazane w § 30 załącznika nr 1 do Zarządzenia nr 38 Ministra Sportu i Turystyki z dnia 20 grudnia 2017 r. w sprawie ustalenia Procedury nadzoru, kontroli i monitorowania realizacji planów finansowych części budżetowych i państwowych funduszy celowych,

²¹ M.in.: stowarzyszenia lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej (14 umów wydatkowane w łącznej kwocie 190 tys. zł), Parafialny Uczniowski Klub Sportowy Lipnica Mała (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Klub Sportowy Szkoły Sióstr Niepokalanek Ursynów Warszawa (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Parafialny Ludowy Uczniowski Klub Sportowy w Szelkowie (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Parafialny Klub Sportowy „Polonia Białogon” Kielce (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł).

²² M.in.: stowarzyszenia lokalne Salezjańskiej Organizacji Sportowej Rzeczypospolitej Polskiej (11 umów wydatkowane w łącznej kwocie 150 tys. zł), Parafialny Klub Sportowy ARKA Kluczewsko (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Parafialny Klub Sportowy „Jedność” w Paleśnicy (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Parafialny Klub Sportowy „Św. Józef” przy Parafii Rzymsko – Katolickiej w Kalwarii Zebrzydowskiej (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł), Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „Pobiedr” Paszkówka (umowa wydatkowana w kwocie 15 tys. zł).

²³ Salezjańska Organizacja Sportowa Rzeczypospolitej Polskiej (pięć umów wydatkowanych w łącznej kwocie 1 303 tys. zł), Parafialny Uczniowski Klub Sportowy „Przemiana-Azalia” Wola Zarzycka (umowa wydatkowana w kwocie 20 tys. zł), Parafialno-Gminny Klub Sportowy „Frassati” Fajstławice (umowa wydatkowana w kwocie 6 tys. zł).

²⁴ Zespół został powołany przez Ministra w dniu 25 maja 2021 r. oraz 25 listopada 2021 r.

²⁵ Dz. U. z 2024 r. poz. 1253.

których dysponentem jest Minister Sportu i Turystyki oraz planów finansowych jednostek nadzorowanych²⁶. W przypadku umowy nr 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 Minister podpisał aneks po upływie terminu zakończenia realizacji zadania oraz terminu na rozliczenie dofinansowania, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 164-875)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następującą nieprawidłowość:

Minister po upływie terminu realizacji zadania i terminu na rozliczenie dofinansowania określonego w umowie nr 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 zawarł do niej aneks nr 2 wydłużający termin sporządzenia i przedstawienia rozliczenia dofinansowania przez wnioskodawcę, co było działaniem nierzetelnym.

Minister zawarł z Parafią Rzymskokatolicką św. Trójcy w Lubiszewie umowę o dofinansowanie nr 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 z dnia 1 marca 2022 r. na realizację zadania inwestycyjnego pn. „Budowa sali gimnastycznej przy Katolickim Centrum Edukacji w Rokitkach” w kwocie 430 800 zł, w której termin zakończenia realizacji zadania ustalono na 30 grudnia 2022 r., a termin rozliczenia dofinansowania przez Parafię do 31 marca 2023 r. Aneks nr 1 z dnia 13 grudnia 2022 r. zmieniono termin zakończenia realizacji zadania na 31 maja 2023 r. oraz termin sporządzenia rozliczenia dofinansowania i jego przekazania do 31 lipca 2023 r. Środki dofinansowania zostały przekazane Parafii do dnia 31 maja 2023 r., tj. terminu zakończenia zadania określonego w Aneksie nr 1.

Wnioskodawca przekazał do Ministerstwa rozliczenie dofinansowania w dniu 11 sierpnia 2023 r., a następnie w piśmie, które wpłynęło do Ministerstwa 11 września 2023 r., zwrócił się z prośbą o przedłużenie terminu złożenia rozliczenia dofinansowania, z uwagi na fakt, że „omyłkowo nie dochowali terminu rozliczenia dofinansowania”. Po trzech miesiącach od złożenia tego pisma, Minister 11 grudnia 2023 r. podpisał z parafią aneks nr 2, pomimo upływu terminu zakończenia realizacji zadania i terminu na rozliczenie dofinansowania określonych w aneksie nr 1, wyznaczając w nim nowy termin rozliczenia dofinansowania (do 29 lutego 2024 r.). Podpisanie ww. aneksu po upływie terminu zakończenia realizacji zadania oraz terminu na rozliczenie dofinansowania było działaniem nierzetelnym.

Zastępca Dyrektora DIS, Pan Paweł Czwarno wyjaśnił, że Minister dążąc do zapewnienia transparentności i rzetelności w procesie rozliczeń zdecydował się wyrazić zgodę na zmianę terminu rozliczenia umowy. Ponadto Zastępca Dyrektora DIS wyjaśnił, że proces uzupełniania, kompletowania i korekty dokumentacji rozliczeniowej uległ wydłużeniu z powodu jej skomplikowania i złożoności wynikającej z odliczania podatku VAT od nakładów związanych z realizacją zadania, a także z powodu prowadzenia dokumentacji finansowej wnioskodawcy przez zewnętrzne biuro rachunkowe.

Zdaniem NIK zawarcie aneksu nr 2 do umowy nr 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 było nierzetelne. Minister powinien zawierać aneksy do umów o dofinansowanie zadań inwestycyjnych jedynie w sytuacji gdy zawarcie aneksu jest niezbędne, oraz przed terminem zakończenia realizacji inwestycji i przed upływem terminu na rozliczenie dofinansowania.

(akta kontroli str. 328-443, 448-455)

²⁶ Dz. Urz. MSiT z 2017 r. poz. 98. Dalej: Procedura nadzoru.

OCENA CZĄSTKOWA

W latach 2021-2023 Minister finansował zadania i projekty realizowane przez beneficjentów, w tym osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych oraz związane z nimi podmioty, w formie dotacji celowych, których źródłem finansowania były środki budżetu państwa cz. 25, FRKF oraz FZSdU. Minister udzielił w latach 2021-2023 dotacji osobom prawnym Kościoła Katolickiego oraz związanym z nimi podmiotom w kwocie ogółem 27 400 tys. zł w ramach programów inwestycyjnych dotyczących rozwoju infrastruktury sportowej oraz programów sportu powszechnego, tj. 3 095 tys. zł osobom prawnym i 24 305 tys. zł związanym z nimi podmiotom.

Minister prawidłowo udzielał dotacji kościelnym osobom prawnym w ramach Programu Sportowa Polska. W Ministerstwie zasadnie przyjmowano i prawidłowo oceniano wnioski o dofinansowanie zadań inwestycyjnych, a kwota udzielonego dofinansowania nie przekroczyła określonej w Programie Sportowa Polska maksymalnej wysokości dofinansowania. Jednakże w przypadku jednej umowy (dofinansowanie 430,8 tys. zł) Minister zmienił termin sporządzenia i przedstawienia rozliczenia dofinansowania zawierając aneks po przekazaniu dofinansowania, a także po upływie terminu zakończenia realizacji zadania oraz terminu na rozliczenie dofinansowania, co było działaniem nierzetelnym.

OBSZAR

2. Rozliczanie dotacji udzielonych kościołom i związkom wyznaniowym oraz ich osobom prawnym

Opis stanu faktycznego

1. Wydatki Ministra na zadania inwestycyjne w ramach Programu Sportowa Polska, realizowane ze środków FRKF w latach 2021-2023 przez osoby prawne Kościoła Katolickiego oraz podmioty (stowarzyszenia) związane z Kościołem Katolickim i jego osobami prawnymi wyniosły łącznie 7 819,7 tys. zł, tj.: 1 899,8 tys. zł w 2021 r., 4 008 tys. zł w 2022 r. oraz 1 911,9 tys. zł w 2023 r.

Kontrolą objęto rozliczanie siedmiu umów o dofinansowanie ze środków FRKF w ramach Programu Sportowa Polska na zadania realizowane przez kościelne osoby prawne oraz podmioty związane z Kościołem Katolickim i jego osobami prawnymi, tj.: trzy umowy zawarte w edycjach 2021 i 2023²⁷, a także cztery umowy o dofinansowanie zadań inwestycyjnych zawartych w ramach wcześniejszych edycji tego programu (umowy rozliczone w MSiT, zawarte w latach 2019-2020)²⁸.

Dofinansowanie przekazywane było beneficjentom (wnioskodawcom) proporcjonalnie do zaangażowania środków własnych beneficjentów i innych

²⁷ Umowa nr 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 z dnia 1 marca 2022 r. z Parafią Rzymskokatolicką św. Trójcy w Rokitkach na zadanie pn. Budowa sali gimnastycznej przy Katolickim Centrum Edukacji w Rokitkach – kwota rozliczonego dofinansowania 274,5 tys. zł; umowa nr 2022/0083/8508/SubA/DIS/SP/21 z dnia 10 lutego 2022 r. z Polską Prowincją Zakonu Pijarów na zadanie pn. Remont sali gimnastycznej w budynku Publicznej Szkoły Podstawowej i IV Publicznego Liceum Ogólnokształcącego Zakonu Pijarów im. ks. Stanisława Konarskiego w Bolesławcu – kwota rozliczonego dofinansowania 397,9 tys. zł; umowa nr 2022/0048/12098/SubA/DIS/SP/21 z dnia 3 lutego 2022 r. ze Zgromadzeniem Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi na zadanie pn. Budowa boiska piłkarskiego i wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej Sióstr Rodziny Maryi w Markach – kwota rozliczonego dofinansowania 335,1 tys. zł.

²⁸ Umowa nr 2019/0043/8524/SubA/DIS/SP/18 z dnia 20 sierpnia 2019 r. z Diecezją Kaliską – kwota rozliczonego dofinansowania 2 499,3 tys. zł; umowa nr 2019/0842/5368/SubA/DIS/SP z dnia 14 listopada 2019 r. ze Zgromadzeniem Świętego Michała Archaniola – kwota rozliczonego dofinansowania 4 000 tys. zł; umowa nr 2019/0818/10136/SubA/DIS/SP z dnia 28 października 2019 r. z Prowincją Zwiastowania Pańskiego Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego (Księża Pallotyni) – kwota rozliczonego dofinansowania 1 997 tys. zł; umowa nr 2020/0324/11152/SubA/DIS/SP z dnia 17 grudnia 2020 r. ze Stowarzyszeniem Dziedzictwo św. Jana Sarkandra – kwota rozliczonego dofinansowania 969,8 tys. zł.

z zastosowaniem wskaźnika procentowego udziału dofinansowania w całkowitej wartości wydatków związanych z realizacją zadania inwestycyjnego. Warunkiem przekazania dofinansowania było m.in. złożenie wniosku o wypłatę dofinansowania.

W DIS monitorowano wykonanie zadań inwestycyjnych w trakcie ich realizacji poprzez składane przez beneficjentów kwartalnie sprawozdania częściowe z realizacji zadania. Beneficjenci zostali zobowiązani w umowach do składania kwartalnie sprawozdań częściowych. W Ministerstwie w czterech z pięciu skontrolowanych umów o dofinansowanie zadań inwestycyjnych w ramach Programu Sportowa Polska (edycje 2021 i 2023) nierzetelnie egzekwowano od wnioskodawców obowiązek przedkładania kwartalnie sprawozdań z realizacji zadania, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Ponadto w procesie monitorowania i rozliczania umowy o dofinansowanie nr 2022/0048/12098/SubA/DIS/SP/21 z dnia 3 lutego 2022 r. ze Zgromadzeniem Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi (Prowincja Niepokalana-Warszawska) Minister nie egzekwował wynikającego z tej umowy obowiązku wnioskodawcy przekazywania dokumentów, potwierdzonych za zgodność z oryginałami. Szerzej zostało to przedstawione w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Minister nie przeprowadzał kontroli realizowanych zadań w miejscu realizacji. Zastępca Dyrektora DIS poinformował, że nie zaistniała konieczność przeprowadzenia przez Ministra kontroli realizowanego zadania. Dodał, że na etapie wypłaty dofinansowania w Departamencie każdorazowo weryfikowane są dokumenty potwierdzające wykonanie zadania lub jego części (faktury i rachunki wraz z protokołami odbioru robót), a na etapie rozliczenia dofinansowania kontrolowane są dokumenty potwierdzające zakończenia prac budowlanych, odbiór obiektu i przekazanie go do użytkowania. Ponadto Zastępca Dyrektora DIS poinformował, że DIS oferuje wsparcie merytoryczne beneficjentom w trakcie realizacji projektów.

(akta kontroli str. 154-1144)

2. Beneficjenci złożyli sprawozdania końcowe z realizacji dofinansowanych zadań. W przypadkach wystąpienia błędów lub braków w przedmiotowych sprawozdaniach podejmowano działania wzywając beneficjentów do ich korekty lub uzupełnienia. W Ministerstwie sporządzono i zatwierdzono Kartę rozliczenia dotacji, a także sporządzono i zatwierdzono Informację o przyjęciu rozliczenia zadania zgodnie z przepisami Procedury nadzoru. Rozliczenie sześciu z siedmiu objętych badaniem zadań zostało zatwierdzone przez Ministra w terminie 30 dni od daty wpłynięcia do Ministerstwa rozliczenia, tj. zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie oraz art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych. Minister zatwierdził rozliczenie umowy nr 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 z dnia 1 marca 2022 r. z Parafią Rzymskokatolicką św. Trójcy w Rokitkach po terminie określonym w art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych i umowie o dofinansowanie, co szczegółowo opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

Dofinansowane zadania zostały zrealizowane zgodnie z postanowieniami zawartych z Ministrem umów. Beneficjenci osiągnęli zakładane cele i efekty realizowanych zadań we wnioskach o dofinansowanie, tj. wybudowane i wyremontowane przyszkolne sale gimnastyczne, wybudowane przyszkolne boisko piłkarskie i boisko wielofunkcyjne.

(akta kontroli str. 154-1144)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Minister zatwierdził rozliczenie dofinansowania umowy nr 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 344 dni po terminie rozliczenia dofinansowania określonym w ustawie o finansach publicznych oraz w umowie. Zgodnie z art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych zatwierdzenie przez Ministra rozliczenia dofinansowania w zakresie rzeczowym i finansowym powinno nastąpić w terminie 30 dni od dnia jego przedstawienia. Zgodnie z § 9 ust. 5 ww. umowy nr 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 z dnia 1 marca 2022 r. z Parafią Rzymskokatolicką św. Trójcy w Lubiszewie przyjęcie przez Ministra rozliczenia dofinansowania następuje w terminie 30 dni od przedstawienia przez wnioskodawcę prawidłowego rozliczenia dofinansowania. W § 9 ust. 4 tej umowy określono, że wnioskodawca ma 14 dni na uzupełnienie rozliczenia dofinansowania po wezwaniu przez Ministra.

Zgodnie z aneksem nr 1 z dnia 13 grudnia 2022 r. do umowy termin rozliczenia dofinansowania upływał 31 lipca 2023 r., który aneksem nr 2 z dnia 11 grudnia 2023 r. przesunięto do 29 lutego 2024 r. Parafia złożyła do Ministerstwa rozliczenie dofinansowania w dniu 11 sierpnia 2023 r. Następnie składała kolejne skorygowane rozliczenia dofinansowania 9 stycznia 2024 r. (data wpływu 16 stycznia 2024 r.) oraz 13 czerwca 2024 r. (data wpływu 9 lipca 2024 r.). Ponadto 20 sierpnia 2024 r. parafia przekazała pocztą elektroniczną dwa zdjęcia dokumentujące zrealizowanie inwestycji.

Minister zatwierdził rozliczenie dofinansowania dopiero 20 sierpnia 2024 r., tj. 344 dni po dacie złożenia rozliczenia (w stosunku do rozliczenia złożonego w dniu 11 sierpnia 2023 r.). W toku kontroli NIK nie przedstawiono korespondencji, która wskazywałaby na wezwanie przez Ministerstwo Parafii w celu skorygowania lub uzupełnienia rozliczenia dofinansowania w formie kierowanych pism lub e-maili.

Zastępca Dyrektora DIS wyjaśnił, że formularz rozliczenia, który wpłynął 11 sierpnia 2023 r., wymagał dodatkowych uzupełnień i poprawek. Proces uzupełniania, kompletowania i korekty dokumentacji rozliczeniowej uległ wydłużeniu z powodu jej skomplikowania i złożoności wynikającej z odliczania podatku VAT od nakładów związanych z realizacją zadania, a także z powodu prowadzenia dokumentacji finansowej wnioskodawcy przez zewnętrzne biuro rachunkowe. Taki proces był niezbędny, aby zapewnić zgodność rozliczenia z wymaganiami określonymi w umowie oraz przepisami. Ponadto Zastępca Dyrektora DIS wyjaśnił, że wszystkie złożone korekty były starannie analizowane przez zespół pracowników w Ministerstwie, co również miało wpływ na czas finalizacji procesu rozliczenia. Zastępca Dyrektora DIS dodał, że konkretne daty przeprowadzenia tej analizy i szczegóły dotyczące przekazywania uwag i wezwań do beneficjenta nie są dostępne w formie pisemnej, ponieważ uwagi te były przekazywane w formie kontaktów telefonicznych oraz ta forma komunikacji umożliwia szybsze reagowanie i bieżące wyjaśnianie kwestii wymagających uzupełnienia.

Zdaniem NIK Minister powinien zapewnić przestrzeganie obowiązujących przepisów w zakresie terminowego zatwierdzania rozliczania dotacji. Ponadto wzywanie beneficjentów (wnioskodawców) do uzupełnienia rozliczenia dofinansowania, w tym przedstawienia dodatkowych informacji i wyjaśnień do dokumentacji sprawozdawczej i rozliczeniowej, ze względu na 14-dniowy termin na ich uzupełnienie, powinno następować z zachowaniem formy pisemnej. NIK zauważa, że dokumenty dotyczące kolejnych etapów inwestycji były przedstawiane przez Parafię wraz z wnioskami o wypłatę dofinansowania i były na bieżąco weryfikowane przez Ministerstwo.

(akta kontroli str. 328-416, 439-443, 448-460)

2. W Ministerstwie nie egzekwowano wynikającego z umowy o dofinansowanie nr 2022/0048/12098/SubA/DIS/SP/21 obowiązku przekazywania przez wnioskodawcę potwierdzonych za zgodność z oryginałami dokumentów dotyczących realizacji zadania, tj.: umowy z wykonawcą zamówienia publicznego, faktury potwierdzającej wykonanie zadania i protokołów odbioru robót, co było działaniem nierzetelnym i niezgodnym z postanowieniami umowy o dofinansowanie.

Minister zawarł 3 lutego 2022 r. ze Zgromadzeniem Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi (Prowincja Niepokalana-Warszawska) umowę nr 2022/0048/12098/SubA/DIS/SP/21 o dofinansowanie zadania inwestycyjnego pn. „Budowa boiska piłkarskiego i wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej Sióstr Rodziny Maryi w Markach” w kwocie 335 200 zł.

W trakcie realizacji ww. umowy Zgromadzenie przekazało Ministerstwu kopię umowy zawartej z wykonawcą zamówienia publicznego, bez potwierdzenia jej zgodności z oryginałem, co było niezgodne z § 13 ust. 7 umowy o dofinansowanie stanowiącym, że po dokonaniu wyboru wykonawcy zamówienia, wnioskodawca zobowiązany jest do przekazania Ministerstwu potwierdzonych za zgodność z oryginałem kopii zawartych umów oraz zaktualizowanego zbiorczego zestawienia kosztów zadania inwestycyjnego. Ponadto kopia faktury VAT za wykonanie zadania przedstawiona do refinansowania nie została potwierdzona za zgodność z oryginałem, co naruszało § 6 ust. 8 ww. umowy stanowiący, że do wniosku o wypłatę dofinansowania, o którym mowa w ust. 5 wnioskodawca zobowiązany jest dołączyć potwierdzone za zgodność z oryginałem kopie faktur lub rachunków i innych dokumentów potwierdzających wykonanie zadania inwestycyjnego (...). Zgromadzenie przedłożyło również Ministerstwu rozliczenie dofinansowania, w którym załączyło kopie protokołów odbioru robót niepotwierdzone za zgodność z oryginałami, co było niezgodne z § 9 ust. 3 umowy stanowiącym, że rozliczenie dofinansowania sporządza się na aktualnym formularzu dostępnym na stronie internetowej Ministerstwa (www.gov.pl/sport), w zakładce „infrastruktura”, który w części „Załączniki” przewidywał w pkt 2 dołączenie kopii protokołu odbioru końcowego potwierdzonego za zgodność z oryginałem.

Zastępca Dyrektora DIS wyjaśnił, że okres roku 2021 i 2022 był okresem pandemii i Ministerstwo starało się nie zwiększać nadmiernie obciążeń dla wnioskodawców poprzez nieuzasadnione wezwania do korekty, uzupełnienia wniosku, bądź przesyłania dokumentów w formie papierowej. Ponadto wnioskodawcy byli zobowiązani do dołączenia do wniosku stosownego oświadczenia, w którego treści znajdują się informacje o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń. W związku z powyższym pełna odpowiedzialność za prawdziwość i autentyczność składanych dokumentów spoczywa na wnioskodawcy i należy zakładać ich prawdziwość.

Zdaniem NIK postanowienia umowy o dofinansowanie jasno precyzowały obowiązki w zakresie formy przedkładania oraz weryfikacji w Ministerstwie dokumentów związanych z wykorzystaniem dofinansowania, tj. potwierdzonych za zgodność z oryginałem, co było warunkiem wypłaty i rozliczenia dofinansowania.

(akta kontroli str. 604-607, 610-622, 655-678, 743-750)

3. W Ministerstwie nierzetelnie egzekwowano od wnioskodawców obowiązek przedkładania kwartalnie sprawozdań z realizacji zadania w czterech umowach o dofinansowanie zadań inwestycyjnych w ramach Programu Sportowa Polska (edycje 2021 i 2023), co było związane z brakiem określenia przez Ministra w umowach terminu składania tych sprawozdań przez wnioskodawców.

Zgodnie z § 13 ust. 4 umów o dofinansowanie wnioskodawca miał obowiązek przekazywania kwartalnego, a także na każdorazowe żądanie Ministerstwa wszelkich dokumentów służących monitorowaniu postępów realizacji zadania inwestycyjnego, a w szczególności sprawozdania z realizacji zadania inwestycyjnego, na aktualnym formularzu dostępnym na stronie internetowej Ministerstwa (...). Minister w zawieranych umowach o dofinansowanie nie określił terminów składania sprawozdań kwartalnych przez wnioskodawców. Ponadto warunkiem przekazania dofinansowania było m.in., zgodnie z § 6 ust. 4 pkt 1 umowy, wywiązanie się przez wnioskodawcę z obowiązków o których mowa w § 13 – Monitoring realizacji zadania inwestycyjnego.

Stwierdzono, że wnioskodawcy nie składali sprawozdań po zakończeniu kwartału. I tak w realizacji umowy nr:

- 2022/0083/8508/SubA/DIS/SP/21 Polska Prowincja Zakonu Pijarów złożyła do Ministerstwa sprawozdanie za I i II kwartał 2022 r. w sierpniu 2022 r. (odpowiednio 26 sierpnia 2022 r. i 8 sierpnia 2022 r.), natomiast za III kwartał 2022 r. 17 listopada 2022 r.;
- 2022/0114/12105/SubA/DIS/SP/21 Parafia Rzymskokatolicka św. Trójcy w Lubiszewie wszystkie sprawozdania kwartalne (za okres od 1 marca 2022 r.) złożyła z datą 11 czerwca 2024 r. (data wpływu do Ministerstwa 9 lipca 2024 r.), tj. dopiero wraz z końcowym rozliczeniem dofinansowania;
- 2023/0416/5368/SubA/DIS/SP Zgromadzenie Świętego Michała Archaniola sprawozdanie kwartalne za IV kwartał 2023 r. i I kwartał 2024 r. przesłano razem ze sprawozdaniem za II kwartał 2024 r. tj. 30 lipca 2024 r. (wpływ do MSiT);
- 2023/0464/12295/SubA/DIS/SP Zgromadzenie Sióstr Misjonarek Świętej Rodziny im. Bł. Bolesławy Lament przekazało sprawozdanie za I kwartał wg stanu na dzień 31 marca 2024 r. do Ministerstwa w dniu 24 lipca 2024 r., a sprawozdanie za II kwartał wg stanu na dzień 30 czerwca 2024 r. w dniu 9 września 2024 r.

Zastępca Dyrektora DIS wyjaśnił, że przekazanie sprawozdania z realizacji inwestycji w ciągu 2-3 miesięcy od zakończenia kwartału jest wystarczające do monitorowania realizacji zadania i wychwycenia ewentualnego ryzyka opóźnień zagrażających możliwości wykorzystania środków z dofinansowania. Ponadto Zastępca Dyrektora DIS wyjaśnił, że wnioskodawcy błędnie zakładają, iż jeżeli w danym kwartale nie doszło do istotnych wydarzeń w cyklu inwestycyjnym (np. brak odbiorów znacznego zakresu robót), to nie ma informacji, które mogłyby zostać zawarte w sprawozdaniu. Większe opóźnienia w przekazywaniu sprawozdań z realizacji zadania do Ministerstwa mogą być interpretowane jako brak rzetelności wnioskodawców w tym obszarze, jednak zazwyczaj wynikają z przeoczeń i są niezwłocznie korygowane po upomnieniu.

W odniesieniu do przekazania wszystkich sprawozdań kwartalnych z realizacji zadania inwestycyjnego przez Parafię Rzymskokatolicką św. Trójcy w Lubiszewie dopiero wraz z końcowym rozliczeniem dofinansowania zastępca Dyrektora DIS wyjaśnił, że wnioskodawca przedłożył brakujące sprawozdania w toku uzupełniania dokumentacji rozliczeniowej, kiedy to został wezwany telefonicznie przez Ministerstwo do dokonania uzupełnienia. Zastępca Dyrektora DIS dodał, że takie działanie ze strony wnioskodawcy mogło nosić pewne znamiona nierzetelności, jednak pozostało bez wpływu na przebieg realizacji zadania. Ministerstwo uzyskiwało informacje na temat stanu i przebiegu realizacji zadania na podstawie innych dokumentów przedkładanych przez wnioskodawcę.

NIK w Informacji o wynikach kontroli nr P/22/017 pt. „Realizacja Programu Sportowa Polska”²⁹ skierowała do Ministra wnioski o wprowadzenie w umowach o dofinansowanie terminu na złożenie przez wnioskodawców sprawozdania kwartalnego z realizacji zadania inwestycyjnego. Wniosek ten nie został zrealizowany. W obowiązującym na 2023 i 2024 r. wzorze umowy o dofinansowanie, stanowiącym załącznik do Programu Sportowa Polska (edycje 2023 i 2024), Minister nie wprowadził terminu na złożenie sprawozdań kwartalnych.

Zastępca Dyrektora DIS wyjaśnił m.in., że po dokładnym przeanalizowaniu zalecenia dotyczącego wprowadzenia do umów o dofinansowanie terminu na złożenie przez wnioskodawców sprawozdania kwartalnego z realizacji zadania inwestycyjnego, stwierdzono, że wdrożenie takiego wymogu jest nieuzasadnione z perspektywy racjonalności gospodarowania zasobami, w tym osobowymi, a wprowadzenie takiego obowiązku mogłoby prowadzić do uznania go za obowiązek wprowadzony „pro forma”. Wprowadzenie obowiązku określonego terminu składania kwartalnych sprawozdań wiązałoby się ze znacznym zwiększeniem obciążeń administracyjnych zarówno dla wnioskodawców, jak i ograniczonej liczby pracowników Departamentu. Regularne monitorowanie i analiza tak często dostarczanych sprawozdań i terminowości ich składania, wymagałyby zaangażowania dodatkowych zasobów kadrowych i finansowych, co mogłoby wpłynąć na wydajność i skuteczność zarządzania procesem dotacyjnym. Należy przyjąć, że bardziej efektywne jest stosowanie elastycznego podejścia, które pozwala na raportowanie postępów zgodnie z istotnymi etapami projektu lub ewentualnie po wezwaniu wnioskodawcy w przypadku wątpliwości, a nie według sztywnych ram czasowych.

Zdaniem NIK Minister nie zapewnił rzetelnego rozliczania ww. umów w zakresie monitorowania kwartalnego stanu realizacji zadań. Przeprowadzona kontrola wykazała, że brak określenia w umowie terminu składania sprawozdań kwartalnych (pomimo wcześniejszego wniosku pokontrolnego NIK) spowodował, że sprawozdania nie były składane bezpośrednio po zakończeniu kwartałów, a w skrajnych przypadkach składano je dopiero wraz z rozliczeniem końcowym dofinansowania. NIK zwraca także uwagę, że złożenie ww. sprawozdań jest warunkiem wypłaty beneficjentom dofinansowania.

(akta kontroli str. 291-316, 417-438, 448-455, 557-574, 805-815, 868-874, 1138-1144)

OCENA CZĄSTKOWA

Minister wyegzekwował od beneficjentów prawidłowe i rzetelne rozliczenia udzielonych dotacji na zadania inwestycyjne realizowane w ramach Programu Sportowa Polska. Rozliczanie umów o dofinansowanie było w Ministerstwie prawidłowe i rzetelne. Jednakże nieterminowo rozliczono jedną dotację (z opóźnieniem o 344 dni), co było niezgodne z art. 152 ust. 2 ustawy o finansach publicznych oraz zapisami umowy o dofinansowanie. Ponadto w przypadku jednej umowy w Ministerstwie nie egzekwowano obowiązku przedkładania przez beneficjenta potwierdzonych za zgodność z oryginałem wybranych dokumentów dotyczących realizacji zadania, co było nierzetelne i niezgodne z postanowieniami umowy o dofinansowanie. Wykonanie zadań monitorowano w Ministerstwie przede wszystkim na podstawie dokumentów przedkładanych przez beneficjentów razem z wnioskiem o wypłatę dofinansowania. Jednak w czterech umowach nierzetelnie egzekwowano od beneficjentów obowiązek przedkładania kwartalnie sprawozdań z realizacji zadania, co było związane

²⁹ Nr ewid. 138/2022/P/22/017/KNO, str. 22 (<https://www.nik.gov.pl/kontrole/P/22/017>).

z nieokreśleniem przez Ministra w umowie o dofinansowanie terminu składania przez beneficjentów sprawozdań kwartalnych.

IV. Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące wnioski:

Wnioski	1. Zapewnienie zawierania z beneficjentami aneksów do umów o dofinansowanie zadania jedynie w uzasadnionych przypadkach, oraz przed upływem terminów zakończenia i rozliczenia zadania.2. Zapewnienie zatwierdzania rozliczenia dofinansowania w terminach zgodnych z przepisami prawa oraz dokumentowania wezwań beneficjentów do uzupełnienia lub korekty rozliczenia dofinansowania.3. Wprowadzenie w umowach o dofinansowanie w Programie Sportowa Polska – Program rozwoju lokalnej infrastruktury sportowej terminu na złożenie przez beneficjentów do Ministerstwa sprawozdań kwartalnych, w celu zapewniania rzetelnego egzekwowania obowiązku w zakresie składania tych sprawozdań.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ust. 1 i 3 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Prezesa Najwyższej Izby Kontroli. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania
wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, 13 grudzień 2024 r.

Wiceprezes
Najwyższa Izba Kontroli
Michał Jędrzejczyk

/podpisano elektronicznie/